

Հայր Հայկազունը, լավատեսական եղեսպորմամբ ավարտելով իր խոսքը, ասաց. «Արդարության ժամը միտի հնչի, եւ եզեկիէլ մարգարէի նման տեսիլ ունեցող մարգարէներ միտի վկայեն, թէ այն օրը միտի գաւ, երբ հայ բարականներ միտի հնչեն Անիի Սայր ճամբարում, Աղբամարի Սուրբ հաշուն, Կարսի Առաքելոցում, Սսի եկեղեցիներում եւ ամեն տեղ, ուր գոյութիւն է ունեցել սուրբ խորան»:

ՎԵՐԱԳՆԱՀԱՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՀԱՆՋԸ

Դարավերջ է, նաև հազարամյակի վերջ: Ասես մի քանի տարի առաջ էր, երբ 2000 թվականը հեռավոր, խորհրդավոր մի բան էր թվում: Հիմա «երկու հայլի վրա է»:

Հայոց դասնորոշման կարեւորագույն իրադարձությունների վերաբեր կամ դրանք արեւելահայերը ակամամ առիթ են դառնում խտրողաժողովուրդների, վերագրահանքությունների համար: Այդպիսի մի առիթ է նաեւ Մարդասիրական հերոսամարտի 80-ամյակը: Մականքի քննելու Մարդասիրության համաժողովը հայ ժողովուրդին սկսել է եղել ղեկավարելու ճանապարհով:

Առաջին աշխարհամարտի սահմաններին Թուրքիան ծագված ու ստանափոխ կերտով իրականացրեց հայ ժողովրդի ցեղասպանությունը: Հայաթափ եղավ ողջ Արևմտահայաստանը, հայ բնակչությունը բարբառաբար կոտորվեց իր բնօրհանում եւ բուրժական ղեկավարյան ողջ սարսափում:

Այդ արհմեդին կաթողիկոս Գեորգը և Սուրենյանցը բխսանալ իմենականի օգնության ակնկալությամբ դիմումներ եւ հորում ռուսաց ցարին, որոնք, բնականաբար, մնում էին անդադարական։ Աւետարանաւորի ավարտից ավելի շուտ իր վերջը գտավ ռուսական իմենականությունը՝ ետը զիջելով համայնականներին, որոնք քաղաքական նկատաւնեւներով Արեւիկին լինել արդեն գրաված Մոսկովսկայասանը։ Հետագայ ռուսական զորեղի ետեղից բուրեղը արժեքները դեղիկ Արեւիկայասանի փերքը երեսուն եւ Ս. Էջմիածին։ 1918թ. մայիսի վերջին Աւարտական դաշինքի եկեղեցիները զանգերի կոչով ոտքի ելած հայ ժողովուրդը ուժերի գերադուռով Սարդարապատի դաշտում մի քանի օր ետեւ նակատարանում յաղթանակ մասնեց ռուսիայի եւ փրկեց իր ազգային արեւոյունները։ Գեորգը և կաթողիկոսը ճակատամարտի քաղաքում օտերին, չնայած զինվորական ղեկավարության համար հորդորներին, չլինեց Էջմիածինը, իսկ մայրաքաղաքի միջպարս Գարեգին վարդապետ Հովսեփյանը (հետագայում Մեծի Տանն Կիլիկիոյ եպիսկոպոս) որ-

դես մի նոր Ղեւոնդ երեց, հայ
մարտիկներին փառալերում էր
ռազմաճակատի առաջին զօնու:

Պատերազմներից ու կոտորածներից արձաժամ եղած հայ ժողովուրդը ծանրագույն ռայանմանում 1918թ. մայիսի 28-ին հռչակեց իր դեկլարացիան անկախությունը: Եթե այդ սարխեին կասարձակ դեղովերին խորհրդանակական բնութագիրը սահմ, աղայ կարող ենք աղել, ու հայ ժողովուրդը 1915-ին մահասակվեց եւ 1918-ին հատարյալ առավ: Շուրջ ուր ու կտ զար հայերին բնակարարհում դեկլարացիայից կորցրած հայը 80 սարի առաջ սեղծեղծ իր առաջին համարդեղությունը:

Ամեն սարի ամբոյի 24-ին մենք ազգովին համախմբեք, մեկ միջոց ու հոգի դարձած ոգեկոչու ենք հիշատակը մեր անուղի նահատակներին: Ամբոյին հայոցդուժը է մայիսից մեր հայրսնանկին Կառնի Բաջոյ արդոյ՞նուց միասնակամոյթայր ենք ճշուն մայիսի 28-ը: Դարզ ասած՝ դժբախտոյթունը հիշելիս միասնական ենք, իսկ ուրախոյթունը հիշելիս, կամ վատ օրին դիմանում ենք, իսկ լալ օրկա՛ն:

Այսօր մենք հայոց «երոդ»
համադրեություն բաղադրեցի-
մու, անցյալի խորքի վրա դիջի-
թիթմենի իրատեսին գնահատե-
լմը դերն ու կոչումը՝ աշխարհա-
բաղադրական ու այլ չափանիշե-
րից զատ ճանաչելով նաև նրա աշ-
խարհայնությունը արևելաֆրիստ-
նական աշխարհում որդես
հնավանդ ուղղափառ դավանու-
թյան միջնաբերդը:

Ազգային հես կոնական գի-
սակցություն ունենալն այն կա-
ետորագույն դայմանն է, որի
դեղորմն մեն կկարողանան հա-
շտությունը հաղթահարել մե-
տադես ծառացած դժվարություն-
ները:

Դարակազմին, երբ դեռ ոչ է հղեղն էիմք սեսել, ոչ անկախութեան, մեր խոսքը մասնաժողովից մերը՝ Մաղաթիա Օրմանյան դաստիարակը, ժամանակակիցներին բացատրում էր, որ «Հայոց ազգային եկեղեցին եղած է այն միակ յօդակաղարը, որ Հայկալս սերունդին գրուած մնացորդներ կը-

ցած է իրարմե անհսկելի դառել և իբրեւ մէկ ազգ յառաջանալ... Եղեղեղայ Շահրիխն է, որ Հայութիւնը մնացած է իբր յասուկ և ինքնուրոյն մարմին մը, որ դաւերու աշայլայութեանց եւ արկածներու թնոթեանց ներքեւ ալ ինձի իր մէջ շարունակողով միջոց նոյն մնացած է»։ Այլ անմասնաւորուն ամբողջովին հաստի չեղող մեզ այն ժամանակ ու, ցափով, հաստի չէ նաեւ այժմ։

Եղեռնից հետո աշխարհապաշտ հայությունը ասեղծեց բավական կենսունակ Սփյուռք, որովհետեւ մեր հայրենակիցները, Արեւմտահայաստանի ավանդույթները մշակողներով ունեւոր հասանալիքն ունեւոր ու դրոշը կիներցին: Իսկ այսօր Հայաստանից, Արցախից, Ադրբեջանից, Աբխազիայից ԱՊՀ-ի երկրներ զարթածներ «խորհրդային ավանդույթներ»: ո՞չ եկեղեցի ունեն, ո՞չ դպրոց: Հետաքար, այս ցուր «արեւելահայ» Սփյուռքի կենսունակությունը մեծ հարցաւորի սակ է:

Այս խորհի վրա անդրադառնալով Հայաստանի ներկա կրճատված իրախիակին՝ ղեկավարներն, որ Հայ Եկեղեցու գործունեությունը դադարում է միայն Եկեղեցու նվիրադրեալական կառույցի, հոգեւորականության ու հավատացյալների մասնաճյուղյան առարկա լինելուց եւ համազգային կարեւորագույն ճշմարտություն է ստանում: Գիտակցվում է աղայդ այս իրողությունը հայոց ղեկավարներն է հայ հասարակության ավանգարդի մասնաճյուղականություն կողմից:

Արքիմ. Երչանուն մամուլում
սեղ գաճաճ հրադարսկություններում
հետադարձ կարելի է փնտել ոլորում
են այն մասին, քի հիմա Հայաս-
տանում եկեղեցիներ կառուցելու
մասնաճակր չէ։ Անգամ Հայոց
ժմբուրքյան 1700 մայայի կադա-
վրքոյքարք Երեւանում կառու-
ցելու Ա. Գրիգոր Մայր եկեղեցի
կարծել է մասկան «գնդակոծ-
ման» քիբայի։ Հոդվածագիրներն,
հիմաբի, քերում են զանգազ
«հիմնավորումներ», որոնց իմա-
սին այն է, քե սոցիալական այս
զովարիքն դրայնաներում ապիլի
լավ է փոլոր բաժանել ժողոր-

դին, կարիսպալուներին եւ այլն։ Չենք ուզում մանրամասնել եւ բանավիճել, մանավաճող ու յուր բանավիճող առիթ էլ չկա։ Պահ զաղես ուզում ենք վերոհիշյալ տեսակներն արժանոքուներին հարցնել, մի՞թե կարծում ե՞ս, որ երբ 7-րդ դարում Հայաստանում կառուցվում էին Չվարացիցի սաճաւ, 10-րդ դարում Անգի եկեղեցիներ, երկրում աղաքներ չկային, կամ երբ գրեթե մեկ դար կառուցվում եր Փարիզի Ասպականոց սաճաւը, Յրանսիայում բոլոր կուլտ էին, չէին զարգալէս մեր օրերում, երբ Մոսկվայում կառուցվում, վարսեղծվում է Ս. Փրկչի հսկա եկեղեցին, Ռուսաստանում սոցիալական իրավիճակը փայլուն է։

Խնդիրն այլ է: Ամեն տղ է միշտ էլ լինելու են հարուստներ ու աղքատներ, բայց լինելու են նաև նդասակներ: Կլինի՞ այդ նդասակներին հասնելու ոգի ու հոգի, դրանք իրականություն կդառնան, չի՞ լինի, ամեն ինչ կփոխվի, գեների կհավասարվի, եւ նմանփառապուր զանձներ ու հարսություններն անգամ կփոխվան, կպահպվեն: Եթեր ոչ լինելու է ոչ այնքան խորթակաւ, որքան իրականում է: Եւ արդի Հայաստանում էկեղեցաւորություն էլ քնակ ինքնադասակ է: Եկեղեցաւորությունը չոյտէ՛ Եւ նոյնացնել Բաղաւաւորություն ու աւաարիկ ճարաարդեւության հէտ, որովհետեւ այստէլ բուն նդասակը կառույի բովանդակությունն է:

Գրիգոր Տաթևացին ասում էր. «Եկեղեցին երկինք է երկրի վրա»։ Հավասան այս խոսքին ու նոր միայն բնարևեն եկեղեցի կառուցելու անհրաժեշտությունը։ Բայց եթե հասկանալի ու հավանաբար Տաթևացուն, այդտեղ իմենի կվերանա բնարևեն նյութը։

Հիշեցնենք, որ եկեղեցին միայն ընձրել է, այլ եկեղեցու ամբողջականությունը, իսկ ընձրելը իրարից հեռացնելու և անհարկացնելու է, որ կոչվում է նաև «Աստծո՛ տուն»։ Եւ բոլոր դարերում, բոլոր եկեղեցուներում, նույնիսկ ամենաբազմաբնակ եկեղեցական ընձրելը խոչընդոտում է միմյանցից, ոչ ոք չի տեսնում իր անհատականությունը։

կառույցի նշանակությունը, իսկ ամեն մի բարեգաւթ, աստվածավախ մարդ դարձնու ղաւթիւ է համարել այդ գործին իր լուսնն նվիրելը:

Երբ մեր գոյաշունան բնագլոր
դեռ գորել է, եւ գիտակցում ենք
ո՞ր միայն Բաղադական, հեհեսա-
կան, այլեւ ինքեւր՝ վերանճողի
անմահեթեոսությունը, աղա չլիցի
է իւրյանս ղենեմ իւրեաների վրա:
Ամեն մեկը՝ որդես անհաս, Հա-
յասանի Բաղադակի, հայ մարդ,
որը, ճայաձաք բոլոր ղովարություն-
ներին, չի լիել իր հայրենիքի, որը
այդուհի է նաեւ ինզեւր արժեթ-
եւեթով, ղիշի մեզ ցատասպանա-
սու համարեմ աղազայի համար,
մեր երեխաների համար: Հանում
այդ աղազայի անմեղի ունի յու-
րահանջոյր եւ դրա համար դար-
տալի չէ որ դրան մայակ: Ամեն
մեկը ղեմէ է նախ այլ արժեքի հաղ-
թանակ չաճի իր անձի նկա-
սմանը, ղեմէ է աղայի իր ղնչա-
հաղորդություն, իր չարությունը, իր
նախանձը, գողությունը: Ուրիշ
խտմով ղիշի ղաւտան հայ Իրի-
ստոյն: Այս է դոճհնիք, այս է
մեր բարզավաճանաք բանալի:

Հայ Բրիտանյա նախարարն ու ղեռնակցին չեն մասնոր, քի ինչ-ճան ավելի չեն ղեռնակավ մի-չոցներ յուրացնել ու կառավա-
րութեն, հայ Բրիտանյա քվեկա-
ն են կնամ իվկանդին իր եղբայր
կիսանի, հայ Բրիտանյա ուսու-
ցիչն Բարազայի աշակ կնանի իր
աւակերթին, հայ Բրիտանյա մաս-
նագէտ, Երեւանի, արեւստակո-
ր գործի արտելադրութուն կունե-
նան, հայ Բրիտանյա իր ազգա-
կի սուր իր կողորդի, չի կա-
րի, չի գայարկելոցի, չի գոյա-
նա, չի սորանի... Կա՛մ մեկը, ուր
չուկեն, ու իր գալակն արդի
յայտալիս միջապայարուն:

20-րդ դարի արեալուսին ան-
ցանք եղեռնի դժոխքը, դարավե-
ջին անկախ ղեկավարություն կերելու
քայլան ունեցան: Հիմա եկել է
վերագնահատության ժամանա-
կը, որովհետև այսօր մեր բոլոր
գործերում (լավ կամ վատ) վաղուց
հիմքերն ենք դնում:

ԱՇՈՒՐՏՈՒՅԱՆՆ աղապիճաժ՝
անո՛ր դնեմ այդ հիմքը եւ վեմի՛
վրա կառուցեմ մեր տունը:

Կարեն ՄԱԹԵՒՈՍՅԱՆ

ՌՈՒԲԵՆ, ՍԵՒՍԿԻ ՀԱՏՈՐՅԱԿԸ Ս. ԷԶՄԻԱՃՆԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՄԲ

Ազգերը կոմեր են վրան՝ «Մահ հայուն»,
Բայց միւս երեսին վրայ «Ամսահու-
թիւն»

Գրե՛ր ե՛ն հայերը...

ՌՈՒԲԵՆ ՍԵՒԱԿ

Դժնաստիկ ժամանակների և դժնաստիկ տեսությունների կողմից ղեկավարվող «Մահի հայտն» դասակարգվող հավանաբար իրագործելի թվացած ձևաձև անուղղորդ բուրբ կառավարման, որի ներկայությամբ ուսխիվամուրթյան լուսանյութն հինգ զինված արմատախուրի հրահանգ սկսեց իրաւար ածել հայ հինգ մասկորակաւնի տղամանկությունը: Կառնիք ինքնուրուի են ձեռքեր ամուր կաղաճ հաւերին, ներկացանցում, կարոււմ ծառեւերն են դանդաղ աւորոտում: «Անոնց-նէ մէկը-հեռազանքան իւրոււն է բուրբ կարամանը-երհասարող անքեր սէ: Ժուրուկ են կարծուր աքնեւոր»:

Վառվառուն աչերով այդ դասա-
լիքն՝ Ռուբեն Սեւակը, մեկն էր այն
այդորդիներից, որոնք ի հեծուկս ջա-
րարաների՝ «Ամսաօրթյուն» էին
խորազել հայ ժողովրդի փրկության
նաղանին:

Սեւակի հետ դեղի շանդորը ա-
նորված մսավորականներից Միխայել
Շանսաճյանը 1919 թ. Պոլսում տղա-
բաժնի իր «Յուսարձան աղբիլ ժառան-
գիկ» «Չանդորեն վերջիւումների»
էջ գրում է, որ Լոգանում ուսանած

հիմուն թվե՛լի Ռուբեն Չիլինկիրյանը
ստաբիլացվա՛յում բուժում է թուր չե-
թե՛թի մահա՛ման աղբյուր՝ Լ Ման
երախսագիտության՝ թուր համո-
ն է թվե՛լի մահմո՛ղիվա՛յում
նըղուն է և փրկել կյանք մնալու
օրհասից: Սեւակը կստանամա՛ստ
մերժում է՝ աղա՛սափոխություն
հանա՛րելով ազա՛րակություն և եր-
կու օ բառունակ համո՛ղում է Տա-
նա՛նդով տա՛րակա՛ններ՝ մահը գե-
րա՛ստել և լո՛րնափոխությունից:

Արեւելե Կովասկոյ գետը ստեղծելու
 Արեւելե Կովասկոյ գետը ստեղծելու
 ազգակիցներ ձախակիցը դառնալ
 արհամարհելով փոխութեան երեւո-
 ջակաւ ուղին: Մասնակցութեան իրա-
 յանքը կարողութիւնը նրա սոսկ ֆիզիկա-
 կան գոյութիւնը, իսկ բանաստեղծի
 ողորդելու հարմար ժառանգութիւնը
 լուսարար Նորսի ու միակն բաժին:

1914 թ. ընթանիմով Պոլիս վերադարձող Սեակիի համար դեռևս անգնալիս դարավերջին սկսված բարդորեն շարունակությունը անակնթիվ չէին: Դրը կարծես այսօր էր հագեցած, որը ընտղ ազդեցություն է ունենում շարունակությանը վրա՝ գերմանական Յալիի խորհրդի կողմից, եւ նա աղետում է անմոսնում եկած ռոգեմալով վերադարձող եկրորդը: «Ռուգը, դառնալով եկած ռոգեմալով, եւ շատ հաւաքեց այս երկիրը... Սոսկում ելալս միաւ...»:

Սակայն օտարուհին չէր կարող

իդիկն զգալ այն աղբյուրների խո-
րհրությունը, որով ակնարկում էր հայ
մարդու, բեկի, մսավորականի եւ ի
կերթը քանակաբեկի հոգին: Այն թո-
ւեւ էր ուզում ի՛ր երանի հեւ: Այսօր
այդ «բեկը, սոսկաւիւր», բեկեկե-
լան, աշխարհի մեկ ստանդարտ երա-
նիքի անբաժանելի մէ սպանիկն է դա-
ւանի հազիվ ութ արվա գրական ժա-
նանդություն ավանդում ընդամենը
երեսնամյա Սեւակ քանակաբեկը, ո-
րին հայ ժողովուրդը մասնուցում է իր

ախտիքի ու հարգանքի տուրք:
Երեսփոխի այդոսիսի ալ տուր է
Լճիկիտաուս տաղարկած, աղա
1997 թ. Մայր Աթոռ Սուրբ Եջմիած-
նու վերահասարակած Ուօրեթ
Ետակի երկերի ժողովածուն: Այն
մեկտիփուծու է վարաունեիկ քանա-
ստեղծի «Սիրոյ գիրք», «Վերջին հա-
ւեր», «Զատար», ինչեթե նաե յա-
նաթան ածանցիկ ստեղծագործութիւն-
երը եւ «Թժկինք գիրքն փրցուած-
քեր», «Արձակ այլ էթեր» արերը:
Ետեղոված եւ նաե քարգանու-
նութիւնք կասարձակ Յայենից, Սա-
րհոհ. Վերջինք եւ այլն:

Էջմիածնի արքեպիսկոպոս սկսվում է
մենեան Յայոց կաթողիկոս Գաբ-
րիել Առաքինի մուսֆի խոսքով, որում
եկեապառ ՏԵՐԸ կարեւորում է սույն
րաւարակությունը եւ դրա նախնե-
րէկությունը նախորդների համե-
ն՝ ճշգրիտապատմի խոսք իրենով

Երանսիայի Նիս քաղաքում աղոթող
դարձն Յովհաննես Զիլինկիյանին,
որի բարերարությամբ լուս է ընծայ-
վել այս գիրքը:

Նա գրում է. «Ուրեմ Սեակի
խախն եղել են մի քանի հրահա-
յություններ Հայաստանը։ Բայց
սպառնալի համարաբախկ սարդու-
թեան հատրի կարին զգացուն
էր հայերենի գրականորէ մոդը-
լորի, յայկազուն ծիհասարդ տեր-
մի սօս»։ Մուսիկ խոսին հաշորդուն
անթիլիախան սարբերան «Հա-
ասարանը» /հեղինակ՝ Գարեգին Բ.
Աբրաղիուս Սեօի Տանն Կիլիկի/
էնՌՊՒ-ն վարչության կողմից գր-
ած «Ներածականը», աղա բանա-
ետիցի համաժոն կենսագրությունը։

«Հայապարանոմ» նախկինում երբ Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Կարգեղիս Բ-ն գրում է, որ ժողովարկը [ույս ըմբայումը] առնչվում է ոչ իսլամ Մեծ եղեցիի յորթատաւան-հայի, այլէ ողբերգմաի րանա-հեղծի ծնողայն հայրուր եւ մահ-ան յորթատաւանայակի հետ: Հիշի-ակը զոգեսնվալ է խոստում Հայաս-տանայոց եկեղեցիի համապարանա-ւան ուսանողների միութեան մասին, որ անդամները ամիսներ շարունակ անազան մասնաբաբաններում եւ րակաւ թաճարաններում ղրդել են հայ մանուկը, քանի որ Սեւակի զործերում կարեւորագոյն մասը կը

մտնա հաջրհոսած մամուլի էջերում
տեղեկանք կամ անորոշություն անցիլի: Այդ
հետևանքն աշխատանքի ընդհիվ ան-
բավարարողացնել Սեակի երկերի հրա-
սարկելիքի ժողովածուն: Այս դր-
անքի մեջի մանրդրականացմանը օ-
ժանդակել է ոչ միայն 1946-ի փա-
նդիցյան հրատարակությունը, այլև
Ռուբեն Սեակի անակ է չախածո
գործերի վերջին երեսնյան հրա-
սարկությունը: Աշխատիքի արժեա-
րի ամուլիումն է հաստատ գեղե-
կական մասնագիտացման քաժիքը: Այն
նո բնույթով Սեակի ստեղծագործո-
ւթյուններն ճիլոված առաջին փո-
ն է, որը կարող է հարուստ ճյու-
շառայակ քանատերերի է մասեա-
նակների համար: Այս իմիմալոր է
մանքերի գործը իմի է չալիս վեհա-
նաքնա Դայարաբեքի գրելո: «Սեակ
մանքի իմիմալոր է իովանաու Յե-
ՌՈՒՍ-ի՝ իողեղուս լիցաջո է երջ-
անիկ իվ զգամն ճեւեղնով այս եր-
եսասարկունքն անող արքունիքն
նո սերացող կարդաութուրելո ի-
ւեղն ազիլն արժեքնալի հանդնո»:

մայրաքաղաքի կլինի, որ այս ժողովածուն նույնպիսի «աճող արթնուեամբ», համակի նաեւ ժամանակակից հայ ընթերցողին, որով Ռուսե Սեւակը կարունակի ֆայլել իր ժողովրդի համար նախանշված անհատության ճանապարհով:

«ՏՈՒՔ ԶԿԱՅՍԵՐՆ ԿԱՅՍԵՐ ԵՒ ԶԱՍՏՈՒԾՈՅՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ»

Մայր Աթոռի հրահանգով լույս է տեսել «ՏՈՒՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՅԵՐ ԵՒ ՉԱՍՈՒՐԵՈՅՆ՝ ԱՍՏՈՒՐԵՈՅՆ» վերնագրով հեծարհրական ժողովուրդներ: Նախարարմունքն անհայտ Ֆայոց կաթողիկոս Գարեգին Առաքինը գրում է. «Վույ հրահարհրկոթիքին ընդունեցէ՛ր որոյն մի արհայայցոթիքին Մայր Աթոռ Ա. Էջմիածնի են Մեր Կիրոյն են Նուիրունի՛» ի խնդիր Ֆայասանի ազատ անկախ Ֆանարդեսութեան ամրացման, զարգացման և բարգաւաճման: Ի յոյս է ընծայում Ֆայասանի Ֆանարդեսութեան Նորճնիր Անխազանի Ոռոյթը Բոյարեանի յեղծութեան իր եղծման արարողութեան առիթով: Եօթը գրութիւններ յայ փորկի հաւանական բացայայտում է երկու մեծ հոգեւորականների՝ Մայր Աթոռ Ա. Էջմիածնի և Գեղարեան ճեմարանի երկու խոստարանող հոգեւորական և զիհակապա ղէմներ՝ Գարեգին Ա Յովակիմեան կաթողիկոսի (Մեծի Տանն Կիլիկիոյ) և ճրատաւող հոգեւոր եղբայրներից՝ Կարաղոս եղիսկոպոս Տեր-Սիւրջեանի արարումները, հայեացքներ և ղաւկերացումներ Ֆայոց. Առաքինեան Ա. Նելսեցուն և ճրատ հոգեւոր կեղորնի՝ Մայր Աթոռ Ա. Էջմիածնի առաքինութեան մասին ըմ հայ ժողովրդի կեանքում՝ թէ՛ ղաւանակ և թէ՛ յայմեակաւ ու մնայուն և յառաջգնաց ճարմաներով: Այդ գրութիւններից մեկերը կեանքի են կոչելու շուրջ շուրջ ղաւ առաջ և մնում են յայմեակաւ, որովհետեւ խաւում են յայիհեակաւ, անանց ճեմարսութեան:

Նրանց աւելացրեցին Սեր այն
լարգը՝ «Ա. Լուսաւորչի շունչին»
խմբագրաւ, որ խօսել էր Սեր
կեանքում առաքին անգամ լինելով
Հայաստանի հողի վրայ եւ Մայր Ա-
թոռի քրպազատուր խորանի բնօր,
30 արհիբե աղաք, երբ որոշէ ուխ-
տաւոր եղիկական Սեր անգրհին
դասարաւոր մասնօրհին «Լուսյ խ-
րանին» մէջ՝ ի ներկայութեան
Երեւանիկաւսակ ճախորդին՝ Վազ-
լեն Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկո-
սին»։

ժողովածուի դատախարակի՝ դերի անդրադարձնելով՝ Վեհապառ Ֆայրադեյից գրուեւ ՝ «Նոր հայը Ֆայասանում այլեւս չլոթէ ՝ ի նայի իրխսնուրեւանքն որոյն անցեալի ժամանց, չլոթէ ՝ ի մեր հայրերի կարողաց եկեղեցիներին ի նայի որոյն սուր «դոթանական յուշարանն»: Ժամանակն ՝ ՝ որ մեր ներկայ կենսի ի զնայութեան մէջ նոր շունչ անց իրխսնուրեւան հաւաստին, որոյնսի 1700-ամեակը դառնայ, ինչոյն յայտնոյ եւեաւորումով անկ եւե այլ լոթ, մի տեսակ ՝ «Նոր Յոգեգաւառ»:

Աստուծաւունչ մատենի փր-
ստահունչ բառերը մէջ է արունա-
յն գծել մեր նոր կեանքի ճանա-
պարհի ուղղութիւնը. «Տո՛ւզ զկայ-
տե՛րն կայտեր եւ զԱստուծոյն՝ Աստու-
ծո՛ւն»:

Ասորել ներկայացնում են Գարե-
ին Յովսեփյանի՝ ժողովածուում
նդգրկված նյութերից մեկը փոփո-
րճառումներով:

**ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ
ՔՐԻՍՏՈՆԵՈՒԹԻՒՆ**

Հայրենասիրություն մի բնական
զգացում է՝ հասաստանալ մեր սրհ
որերուն: Ինչպես բնական է սեր
դեղի ծնողները , եւ դասադարսե
ւալ որդւոյ վարձունքը, ու անա
ւանդով է վարուն ճանց հետ, յոյն
իսկ բնական է սեր եւ դեղի հայ
ւորի, եւ դասադարսեղի՝ դեղի ու
ւստերը ցոյց տուաւ արեւրախ
ութիւնը: Մենք ոչ միայն ենք ծնող
իկ պաւակներն ենք, այլ եւ մեր
սիրելիք: Մեր կեանքի առաջին
արկեանքը կառուան ենք հայրե
ւորի հետ, նորա օղն ենք շնչուն, ն
ւոր ջուր խմուն, նորա բերելով կե
ւակուն: Բնական է յոյնութեւ
ւորոյ սերը դեղի իւր բնիկ ժողո
ւորը: Մեր երակներն ենք նոյն ա
նն է վազուն. յոյն վարձ ու բար
ւ, սովորութիւններով. յոյն ան
ւալով եւ ապագայի յոյսերով կա
ւան միմեանց հետ: Ամենիս բե
ւուն մեր յօգուն է իրորոջուն, եւ

եւ հարիւրաւոր սարիների ղաւմոս
թիւն, անցեալի յիշողութիւն, ուրա
խութիւն եւ վիճ, յաջողութիւն եւ
ձախողութիւն ընդհանուր է ամեն
փա համար:

Սկզբում այդ գաղափարը մի քանի րոպե էր, զուգե՛ք, բայց մարդկային հոգու զարգացման հեն ճանձում էր այն բնի զորեղ հոգու գիտակցութիւնը՝ Նիւթմական Էստերի յաշմամուծութեան հեն ճանձումը էր և հոգեւոր Էստերի յաշմամուծութեան գաղափարը. անձնական փառքի, յաշմուռի, աշխատութեան եւ բարոյութեան եւ բարոյութեան հեղաշարժումը է ազգի ու հայրենիքի փառքի, աշխատութեան եւ բարոյութեան գաղափարը: Եւ այս գիտակցութիւնը է բոլորում հին ազգերի անճարարձոր առաքինութիւնը՝ բաղբաջութեանը: Եւ հայրենասիրութեան զգացումը: Ազգութեան գաղափարը այն անսոցն է, որի շուրջը եւ յատուկ հին ազգերի յաշմութեան անձը: Յունաց եւ հռոմէաց Էստերի գիտակցութիւնը լի է դէն եւստոցը եւ բարոյական օրջաններում հայրենասիրական առաքինութիւնը՝ Եստերի օրջաններով:

Բայց այդ օրջաններում իսկ գործը ետևակման դրոշմ է կրում այն, որ յասուկ է հին հեթանոսությունը: Բաղադրակիրք առուեսին է գիտնուած ղոսուկներով ուռնացած յոյն անմար իսկ անձնաթոր է մարդակութեանն է մարդկային արժանաշատութեան ընդհանուր գաղափարը: Պատշտ է յարգանքի արժանի է միայն յոյն, իսկ միւս ազգերի ձակախն ղրոշմունք է «բարբառ» անունը, որ մի է նոյն ժամանակ արհամարհանքի է անարգելի արայայտնարին է: Զովմայեթն ոյշուած էր նաւանոյր աշխարհի եւ իսկ ազգերի ազգանունք անբակերի վերայ կանգնել իւր փառքի է իւրակակն ծոխութեան նոր սաճաւը: Նաւանուած ազգերի հարստութիւնն էր երկխաարը ունէր որդէ յոյններն էր փայտարոյ իճն հախայի՝ առիթների հարստութիւնն ու գեղութիւնն միջոցները ղրուանելու, ումայեթի գորաւեսների յարքան ընթացը նաւանած ազգերի ղայայակալ թաղադորների, արայանութեան, յախեսանուած զաննեի առուեսի արայորդութիւնների ղուղարդութիւններով - ղիշդէր ղնուել է այս ետական, հոմար գզգզութիւն էր ղոյի անգործերը սաճած ղրանարխիսի:

Այս զգացման է հայեացքի ար-
մունք էր Յոզովի այն անկարագ-
չի անբարոյականությունը, խսնձ-
գեղտկոթի՞նը, ամօթի էր ժաշկա-
նի կասառեղ քաջակալությունը,
նկարագրուն են ժամանակի
խամոթի՞նը իրխսնդնութենն ծաղ-
ուն օրերին: Բայց նույն իսկ հեղա-
յոզությունը, որ լուծական է և բարո-
ւան զգալաբարե՞րով այնքան զե-
ղա՞նք էր դասական ազգերից, ա-
յս չէր ազալային ամբարասանուն-
ան զգացմունք: Աստուծո՞ւ դնս-
լի մոռոկությունը միայն հերոսին
Բոլոր հեթանոս ազգերը որո՞ին է
անելի: Միայն բարձր իղիկներն
Նեանաբուր բարգաւրներն ու ա-
նասնամեծ քաղաքացիներն, որ եր-
ան թողո՞րն են այս քիւր էր սխալ
սխալությունեան դէմ:

Քաղաքնորոշումը, որ աշխարհ եւ բարդական յեղափոխութիւնը պրելոյ կեանքի մէջ, քնակաբար աւանդ ազդեցութեան չմը գ իայրեանիորութեան գաղաքի վերաբերութեամբ: ես մաքեքրեանիորութիւնը ես կամեք եւ քարտական արարեցի եւ մի բա- թական գազանուն դարձեց այն: չդեռե հին աշխարհի խոգաբա- թագորքիայրեանիորութիւնն ու թաղաքնորութիւնը մարդոգաւտ ե- լկան եւ անախարական իայրիսի- յն լայր եր հասանաւաւ, իրի- յանութիւնը այստեղ եւ կամեմքն ռաշանորդող սկզբունքը բարդա- յոք դարձեւ: Յին ազգերի մէջ ա- իրիսիւն եւ ոչ միայն բարեկա- յութիւն, այլ եւ թեանմուն վկա- ոչնչացեց: Թեանմուն արին լուս ազգերի մէջ դաշանական ութութիւն եւ: Նոյն իսկ սաղմունե- լեք թեանմունական գազանմ այն- ի յիստ արայայայտութիւնն եւ իրեմեք կալ դեղի հակաաւարդո- ր իրիսիսիւնն եւ բարեկեղ-

մարդը առանց ստանալի կարգալ չի կարող: Որոշիկս խորհի եւ անհամար անցելուց կարող եմ զգալ հեռան դեղի իմ բժնամին, եւ այդ ոչ միայն դեղի նորա անեմ, այլ ուրիշ նորա կինը, անձը որդիդ, նոր ամբողջ սերունդը (Սաւմ., ԸՃ, 6-16): Բայց փրսնունդութիւնը գորութեան, կարեցիցութեան եւ սիրոյ կրօն եւ, հայրենասիրութեան «բնական» զգացումն էլ լոյսի ջոցուր այլ կենդանաւոր գորութեանք եւ ուրիշ կեղծարար ստանալ:

Նոր կապկարանի մեջ իսկապես հայրենասիրության և ազգասիրության մասին խոսվ չկայ: Եթե մենք դարձաւոր ենք սիրել ու միայն մեր քարէլային, եւր յի քճման, եւ մեր «ընկեր» և ոչ միայն մեր ազգակից, այլ և ամենայն ու, ու կարօք և օգոնութան, կարէկցութան, եւ թէ բոլոր մարդիկ եղբայր են, մի եւ նոյն երկրաւոր 3օր երկրաւոր ու յիշի, ինչպէս ուրեմն ի՞նչ խօսվ կարող է լինել սովորաւորան մտնով, մանաւանդ հին աշխարհի հասկացողութեանը, ազգասիրութեան և հայրենասիրութեան մասին: Ոչ, իրհսնՈւթեւրիքը խորակել է անհաշարհի կուտը, ետակալ և անդոնցեր և անճնոիրութեան ու սիրոյ լուսնել կամաւոր կանգնել: Այս է դաւաճաւոր ու կենսիկ և գրակալութեան մեջ հազուապոէ չեն այնոյիսի ճայւեր, որոնք մոնոն են, թէ իրհսնՈւթեւրութեան հայրենասիրութեան և ազգասիրութեան հակադիրքին են:

Արդարեւ, բոլորովին անհիմն չէ այս դատադիտությունը, քեւն սխալ է համառ ձեզակացությունը։ Քիսնու-նությունը հայրենասիրութեան գաղափար ոչնչացնել չէ կարող, նա ոչնչացնում է միայն ինն աշխարհի միակողմանի եւ սխալ ազակացո-ղությունը այդ մասին եւ նոր գնա-հաստություն սալիք տրեղով այն ան-բարոյական, ետական, Եսահայրա-կան, կամ նոր լեզուով խօսելով, նեղ, Եւրոպիական սարէրէք։ Եւ-մարիս հայրենաստ եւ ազգաստ լի-նելու գաղափարը ոչ միայն դէն չէ իրստանութեան, այլ վերջինս է, որ ազգունութեան եւ բարձր աստիճո-ւնին դարձնում այն։ Եւ կարծում է բազմալեզու եւ բազմասեակ ազ-գեղ միեանձն հեծ, ամանը ոչնչա-ցնելու ճրանց ինքնուրոյնութիւնն ու առանցասակույնները։ Հայրենա-սիրությունը իրստանական հակա-ցողութեամբ բարձր մարդասիրու-թիւն է։

Հայրենասիրուհին է մախտել սեռական ժողովրդի սցիռոքեան, անարդարականութեան, աղտաւութեան, ինչեղի եւ իլիւսորդիկներին եւ այլ բազմաեսակ միջակայք եւ բարոյական կարիքներ ղեմ: Հայրենասիրուհին է փարսեւ նոր Ծփի խաւար, լուսաւորել մարդկային իտոյ բարձր արարողութիւններով եւ յաւատարմել նորա միջնագործները բարոյական բոլոր սքանչելներով:

Անուշ, Իրիսունական սիրոյ գաղափար յաւատարմեցուն է մեզ կարեկոյ լինել ղեղի օտարագրութեամբ, բայց մեր սերը կալուած է նախ բնականաբար մեր քրջաղախի եւ ազգի հեծ: Քրիստոնէութիւնն ոչ մի յաճեաւ չունէր դասաղաղարելուն այն բանկազին կաւեղ, որ մարդուն սիրացուն է իւր ազգի եւ հայրենիի հեծ: Նա յաւտել է շեռուն այս գաղափար, որու սկզբունքներ է ձախի զարգացնելու սեր, որով-

հետև նորա բերած յեղափոխութիւնը հոգեւոր էր, ներքին, քայքայեց հեծցայից մասնառով հայրենասիրութեան ու ազգասիրութեան գաղափարն էլ քարեկոխութեան մոխիր ենթարկուի՝ իբրեւ մէկը մարդկային հոգու լաւագոյն զգացմունքներէ:

Ղեռն եւս իրիսնունութեան ծագման օրերին հրաժեմքն էր պարսկերէն իր այն միջոց, թէ արեղծ ի՞նչ ունեւորէ հակապարսկերէն ի հակահայրենական կայր. հեթանոսային ճախարհի իր ազգի դաւաճանք չէ՞, որ արեւմուտն է նրա անանդութիւնն ու օրէնքները, սրբութիւնը: Բայց Յովնան զորոգից զոգից երեւում է, թէ ինչոյնս առաւելաբար առաւելութիւնն է՝ Տալիս իր ազգին, ցաւում էր ժողովորդի բարոյական անկման վերայ, եւ իր կամեմբար մինչեւ իսկ «նգով լինել ի Քրիստոս մասն եղարց եւ ազգականաց ըս մարմն», որ են իսրայէլացիք» (Հովն. Թ. 3): Նորա իղծն է միայն, որ իր ժողովուրդը վաճառեալն այն հոգեւոր փրկութեան համար, որ բերել էր իր Տէրը:

Աւետարանների մէջ աւելի դարձ ջուցումներ կան այս լինելի համար: Ձիսուս գործում էր իր ժողովորդի եւս է եկել էր իսրայէլի կորուսեալին գտնելու. իր առաւելութեանն էր Տալիս իսրայէլի խաղաղեանն է ուրաւում:

հնդիկայի բախժի և դասուն Տիրոջ պիտոյ Չիփեհեց ապի վերայից հաճարի և հինանորոց արքանով Լալաի բեղողիքները դիտելի: Քաղաքի բարձր արարաններն ու աշակերտները, հաճար իր գծերով և խնկերով գեղեցիկ դարբաններով հայտնա ինչ որպիս արեւի թայտան հառապալքների սակ, բայց մատուցան դուռն ինչ կրում արեւն իւնեց ծակախնի, Բարդ լայի վերայ ղոխէ և մնար այդ իղյակով շենեկներ... ուստի և լայիւ Տերը իր հայեցիկ կրծամանն ծակախաղացման թաղուրդներն սակ: Եւս հայրենին ի ժողովուրդը, որ Լւսնունդ ազաւար ծայրը չէր լսում, որ մոլեգնութեամբ կոստումը իր մարգարեններ և լալաիքներին հեղանոր ի

որն էր անխնայաբար, խախտելով
երբ որոշը մեկ արարությունն են ձե-
ռարարություն բողոքի ծակը, խեղ-
թով են տալուն և ինչև իրան: Ժող-
ովիդի մեկի են հոգու անբարյալ-
անտրոփիդը նորա կործանման նա-
սանաճեն: Կա գաղափարն է փայ-
տուն Վաստէ: Իսկ զայլ մեկը, որ Տե-
ր ընձայտասուն է իւր ժամանակի ա-
ղայորդիքն քարոյական ամաճի-
լի են նորա հեկ կալուն Երուսաղե-
մի կործանման գաղափարը: Գողգո-
թայի ծամադարին իսկ, երբ կա-
յայ կային են նորա վերայ, Նա դա-
սախտախտ է. «Կսերք Երուսաղե-
մ, մի լախ ք վերայ իմ, այլ լաղի ի
քաղաք անձանց են ք վերայ որդոց
արոց»: Յճմարի հայրենաստի խո-
սն զհեսկցութիւնք են սրից բո-
լան զորք եր այս իր անգիտակի
քարոյական անկան խորխուր-
աք վերայ կանգնա ժողովրդի հա-
լոք: Կա խաւերն ու ղէմերը, որ
արտաւան են Յփստի անճնաւորու-
ման հեկ, առաքելական են յես-
ախախտական շրջանի հայեացք եր, եւ
աղադոյն աղայորցոյց, քէ Էրիսու-
նիքիւն հայրենասիրութիւնը չի
անցնուն, այլ սրուն, մարուն են
անձուն է, որ նորա իմիմբ բարո-
ւական լինի: Էրիսուսնութեան հա-
լոք որ հայրենասիրութիւնը նախ բա-
ական վերանձնական գործ է:

[illegible]

Նախանձայրյոցների առաջնորդները գլուխ բարձրացրած ժողովուրդը սփռեց հռովմայեցիների դուրս գալ կարգից, բայց դուրս փախելու այստեղ սարսափելի է արհաւիրքի մի կապալարուրիսն սկսեցին: Վեպայախան, հռովմական լեգեոնների զոլուխ անցած, մի մեծ քարն էր տռել աղտեղ աղասամբերին, Բառասոն հազարի չափ հրեաներ ընկել էին առաջին մեծ ծակասամբի մեջ, իսկ նրանցից յետոյ Տիսուաբարել էր Բաղաբե, է մինչդեռ Եւրոսպղեմի մարխաւմեր հեծեցին Տաղայաւում էին բեմանքների առաջ, իսկ Բաղաբի Եւրոսմ ծանցախան ու սովը հազարաւորների կեանքն էր հեծում զպսմնութեան մէջ փչ անգամ Տանուտն սասկուրեքած, հարագաւ մայրը իր զաւակի միսն էր ուտում...., հայր կուսակալուրիներն իրենց գորտեաններով կասաղի կրի էին մղում միմեանց դէմ էր հայրենի Բաղաբի փողոցները Եւրոսմը հարագաւ ժողովրդի արիւնով: Ի զուր չէր երեւէ նոյն ժողովրդի սպոյնսերգուն. «Եթ ոչ Տէր շի՛ն գտնի, ի Բաղաբի կասաղիկն շի՛նով նորա, եթ ոչ Տէր զաւե՛ գլաւա՛, ընդունալէ Բաղաբի դաշաւանք նորա» (Սաղմ., 66:2): Դէպ ժողովրդի իմնապաշտպանիցն էր այդ, իր անբարոյակաւութեան դաշած: Այն ժողովուրդ, որ Յիսուսի մնան անձնաւորութիւնը իբրեւ Բաղաբաբա յայտել կարող էր էր հայրենիքի անկախի կործանման ժամանակ իբր կողոխողել, Բաղաբի չէր անկախ էր ազաւ հայրենի ունեանալ: Քաղաքն ու Տաճարը իրոյ ճաշակը զարնած, ընկալիցները Տաճարակ գորտեաներով ընկան արեւմտեան բեմանէ՛ հազարեան առաջ, իսկ անցածները Բաղաբաւան կամ գետի Բաղաբաւան Դովմ: Այս դաշտաւանք մի միլիոն կեանք ճացեղ Բաղաբեցի, ու ո՛րք երկրորդ աղասամբութիւնից յետոյ՝ Բաղաբաւան ժամապի, բողից իրենց տերակն էր անաղա հայրենիքի էր ցրեցան աշտարիի անձն կողմերը, ազգերի աշտարակաւ Բաղաբաւան:

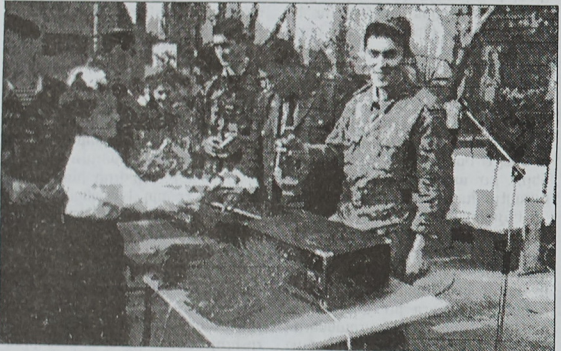
Ինչ որ նկատեցիք հիդիդ դաս-
տիպան մեջ, կարելի է ցույց տալ եւ
սուրբ ազգերի կենսունմ. Չապայկան
այլեւեթները, գեղիտորքին ու անա-
սոր անբարդականութիւնը տպան-
ին արուեստի եւ փաղանկարի-
ւան մայր Ալբանի սեղոնագործող
օրուրիքը: Պերկիսի յիսգադող
աղանակցանքն ինչ մեռել էր ոչ
ստիպան սերը դէղի ազատութիւնը, այլ
է դէղի հազօրենք ցույց տուած շու-
տաւորութեամբ մննելէ իսկ մարդ
այսին արժանապատշաճութեան
գացմունքը: Ի դուր ինչ աղանակ
ազատկութեան քաներն երկդա-
կանքսուած փաղանկներ եւ գեղերի
չ միտքին սեղօնելու, ազգային
կապիւնիտիւնն ու ազատութիւնը
սահելու համար: Եւրասիան, յալի-
սկութեան եւ արազկութեան
աղանակը աւելի գօրուոր էր միւս
աղանակի մեջ: Ազատութեան, արուես-
տի, փաղանկարութեան հայերենի
կապաւնութեան, աւազակների
այսինքն քննադրենք արապայկու-
սան վայր էր դարձել: Կեանքի եւ
յայնի արդիւնութիւնը խառա վե-
րադարձութեան խոսմանադրենքի շուր-
ու: Չմայելու հոռիվայցեների դե-
ռ յոյները ցույց տուած գիշորդ
անկան ու մեղմունքի, չկարողացան
մա քաշել իրենց ազատութեան
մարդն մնացորդները, որովհետեւ
մնացորդարդայկան, կուսակցութեան
եւ իր գագմունքներով կուրացած
մեզ այլ եւս անկարող էր վայելել
ու: Մասնորդներ, մեղմութիւնն ու
դրդաւանութիւնը վերջ տուին
անկարող անկարողութեան վերջին մնա-
ցորդներին, եւ այդուհետեւ անկեղ-
նութեան հայերենի Մարտային ու-
ր վարձակ գիմունքները դարձան,
աբեմայիլ որդու արուեստա-
ներ, ուսուցիչներ, գերասաններ
ու դարդունք, գրադեղանք ինչ
վայելանքներից ենթարկուած
մեզ արհամարհմունք:

ԳՐԱԲԵԳԻՆ Վ. ՅՈՎԱԷԹԵԱՆ
ԱՐԲԱՆ, 1907. Յուլիս-Օգոստոս

ԶԻՆԿՈՐԻՆ ԸՈՒՅՍ, ԸԱԿԱՏ, ՍԵՐ

Որդես մի-մի փոփոխ կանգնել՝ իրենց հոգու ջերմությունն էին նվեր արձակել իրար հանդեպ... Պրոֆեսոր Գրիգորյանը Զինկորինի հիմնադրիչն էր։ Նա իր ամբողջ կյանքը նվիրեց զինկորինի հիմնադրմանը և նրա զարգացմանը։

Զինկորինի հիմնադրիչն էր Պրոֆեսոր Գրիգորյանը։ Նա իր ամբողջ կյանքը նվիրեց զինկորինի հիմնադրմանը և նրա զարգացմանը։

Սուրբ Զինկորինի հիմնադրիչն էր Պրոֆեսոր Գրիգորյանը։ Նա իր ամբողջ կյանքը նվիրեց զինկորինի հիմնադրմանը և նրա զարգացմանը։

Սուրբ Զինկորինի հիմնադրիչն էր Պրոֆեսոր Գրիգորյանը։ Նա իր ամբողջ կյանքը նվիրեց զինկորինի հիմնադրմանը և նրա զարգացմանը։

ԱՐՈՐԹ
ԱՆ ՍՈՒՐԻ ԶԻՆԿՈՐԻՆ
ԵՐԻՏԱՆՈՒ
Բարեկամությունը սուրբ զորս վարան, սրբոյ Սարգիս զօրավարին եւ որդւոյ նրա Սարգիսին, եւ սրբոյ Թորոսի զօրավարին, Գորգայ զօրավարին եւ Սերկիսի զհիւսիսին, Սնորի զօրավարին, եւ չորից զհնուրացն Բաւոսի, Եսեիի, Եսիի եւ Բաւիլիարի, սրբոյ Սիմեոնի, Երեմիայի եւ Գաբրիէլի, եւ սրբոյ Աստուծոյ, Ոսկանի եւ Սուրբաւոյ, հարկեանքն եւ այլ անմեղայն սրբոյ բարեկամութեամբն յայնքաւ զճարտար Բն. անէ։

ՀԱՐՈՒԹՅԱՆ ՏՈՒՆ «Ս. ՆԵՐՍԵՍ ԶՆՈՐԿՐԱՆ» ԿԻՐԱԿԵՐՈՅԱԿԱՐԺԱՐԱՆՈՒՄ

Զինկորինի հիմնադրիչն էր Պրոֆեսոր Գրիգորյանը։ Նա իր ամբողջ կյանքը նվիրեց զինկորինի հիմնադրմանը և նրա զարգացմանը։

Զինկորինի հիմնադրիչն էր Պրոֆեսոր Գրիգորյանը։ Նա իր ամբողջ կյանքը նվիրեց զինկորինի հիմնադրմանը և նրա զարգացմանը։

ՀԱՅ ՌԵՍՍԻՈՆԱՆԵՐ ԴԱՆԻԱՅՈՒՄ ՄԱՍՆԱԿՑԵՑԻՆ «ԶԱՏԿԱԿԱՆ ԴԱՄԱՐԱՐԻՆ»

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

«Զատան» մեր փոփոխ կյանքի և ապագայի մասին մեր ընտանիքի մասին մեր ընտանիքի մասին...

ՍԻՆՈՒՄ ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ

Բ Ա Ր Ո Յ Ա Խ Ո Ս Ա Կ Ա Ն

**ՊԱՀՊԱՆԵՆՔ ՄԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴԻՄԱԳԻԾՆ ՈՒ
ՆԱԽՆՅԱՑ ՀԻՇԱՏԱԿԸ**

Ազգ եւ ընճանի: Երկու իրողություն, որ կազմում են ճարդ կային համրությամբ յղասակաւ նորեն կազմավորված ձեռք: Այսօր յեղհ է յուրաքանչյուրս նսածնունքի խնդիր լինի, քի որդեա հայ՝ մեզանցից յուրաքանչյուրն ինչ է արել ու աճում է իր ազգի եւ ընճանիքի բարեկարգման, բարեկամման ու յառաջանման համար: Անցյալում հայ ազգն իր ընճանիքով ձեռնամասնաբ յառաջանելու ինչպէս նախնիների ճկիւրակներ հողն ու գերեզմանը իրելով աճեն վիշտ ու առաւելում, չհեռանալով ճեռնակափայլ Մասիսից, որի շուրջ Բրիտանա Զայաւասանայց Եկեղեցուն Կարողիկէն բարձրադրեց: Պառնայանց նաեւ նախնայց հազմաքն ու գորաքնը, Հովսէփ, որի համար Արարարի ճակատանքն մղեց ու հաղթեց: Այսօր հարց է առաջանում, քի այս նույն հողի վրա հայոց ազգն արդո՞ւմ հազմաքնի մնաց իր նախնիների առաքինի կամքին ու հավատքին եւ անարատ յառեց այն: Այսօր աղանդների գոյությունը մտածողություն է ճեռնակ հավատքին: Այսօր է ճեռնակ հավատքն մեզ ուսուցանել է, որ Խրեւեռն չկան, կա լոկ ճեռնակություն, որ յուրաքանչյուր ազգ, ճկանելով այլ ազգի կողմից, մնում է նրա իրաւունքայնաքն ապաւանկեաքն ստիպում է հեռնակութեաքն սովորություններին ու բարեխի: Մա համար է, որ նախահայր Մովսէսը յառաջանում է Խառնելի ժողովրդին զգուցանալ եւ չխառնակել հեռնակներին հի՛ս շնորհիմանելու համար նրանց անառնաքն զործել: Դիւշ է, մենք ազգեւոյություններից զերծ չնմացինք ոչ հեռնակութեաքն քառնում, ոչ քիտանութեաքն ընդունելու: Սակայն, ինչպէս առաւելում, ստիպված էինք: Այլ բան է ստիպված լինելու եւ այլ կանոնի ընդունելու: Գոնե՛ւ առաջինի դեմքում մենք կարողաքն

Ենթ դասիդանել մեր հոգու մաք-
րությունը:

Այսօր քաղէ և սնտաւական վիճակը, և մարդիկ ընտանիքի գոյատեւման համար գնահատւած միջոցների են դիմում: Այստեղ է, որ յիշէի է մասնէն, քն այլ անմեքի հանգուցալուծումը գտնելու համար անհրաժեշտ է արդոյ, որդեակի մեք կորցնէ մեր ազգային նկարագրի և ոչ միայն ազգային, այլեւ մարդկային: Ժամանակն է արափուկելու և իրելելու մեր ուկ ինքնը: Դիտելով մեր շուրջը՝ ես իմնէմ, որ նախնայաց հեք մեզ կաղող իկողորթութիւն, քրանց գործերն ու շիրմներն են, որոնց աղջե խոնարհիւմն ենք իրելու: րդով որդեք սուր մասունքներէ: Բոլորս գիտէմ, որ Ասլավան մարտուն ստեղծելոյց հետն քրանց րդեք անմահ իողի, քայց միքի յո քուլ է սալիք մեզ անհարալից վերաբերմոք որստուրելու շիրմների նկատմամբ: Եթե ելելեղի մեքելով մոն ենք վառում ստեղծելով կեղոնակի կաղ Մարչի հեք, աղա այցելելով գերեզման փորնուն ենք ինչ-որ ձեւով հաղորդակցելով մեր նախնայաց և ժողողաց հեք: Եւ որվան խաչաբերն ու սաղանաբարերն ոչ քն սնուն են կողաղաքստութիւն, այլ իողու քեքտութիւն և հարգանքի սուր մասնեղելու: Եր յողաքեր կանգնի գտն Հիսուսի քալփուր գերեզմանը, քրանց հայսեղել, որ Աստու Որդին մարդկանց փրկութիւն համար խաչվեց, սակայն հարութիւն առավ: Դրանից հետն միայն կարելի է ողակերացնել այն զգացումը, որ ունեցան այլ կանայք: Մեծ Որսութիւն զգացում, որ քիսում է ճճարկի սիողու ու նկիրմից: Դիէք է, մեքն ես աղասում ենք հարութիւն մեծ Օրվան, քայց այսօր որքան ողանդակ ու ամոքալի է մեր զգացումը, եր գնալով գերեզմանը սեքսում ենք այն քալանքվա: Ի՞նչ խոստելով կարելի է բնութագրել «այլուսնեքանք»

Նախնացեալներին»... Հա բող-
մու մ եմ հեր տրի ե մսփ դա-
տասանակէ։ Սակայն մշամում
եմ աղոյոք ո՞ւր կորալ, որհե՛ն
մոլորվելոց այն հայեյի դատահա-
կարկութիւնը, հայ նահապետա-
կան ընճանհիֆց ժառանգածը,
ե՛րբ է գալու։ Եթէ այն այսօր
չի գործարկուլում, ապա քանդե-
լոց հետո ավելի հե՛տք միջի լի-
նի կառուցումը։ Ժամանակը
չէ՞ արթնացնելու հայի հոգին
ստեղծագործ, արարող, որդեգի
սրբան հիմը, ու նորոգելի նո-
րը, ու երբ դոյսլի ժամանակի
նանիւլ, դարձալ գլխահակ ու
ամենթալի չկանգնենք դեմ առ
դեմ՝ այս անգամ մեր իսկ ողա-
ճառով։

Ուրեմն, հենցով մեր անցած ուղին դառադանենք մեր արժանապատվությունը: Մղախենք ու հավասան մեր կրկին վերաժողկանան ու լավ աղագային, փրկենք մեր սերունդն օտար-ցունից, ուրեմն, որդես նախ-նյաց ժառանգությունը, չիռնա-նանք մեր հայրենի սնից, եթե մենք քարեպետ վենք մի կնակը, աղա ոչ ոք մեր փոխարեն դա չի անի, վկա մեր դասունությունը: Նսես չղատեն, որդեպի չղատեն, յուրաքանչյուրս տես-նենք մեր բաժին սեղին ու ան-սարքությունը:

Այսօր մենք եղանակի ենք այնխանով, որհանով ունենք հայրենիք եւ հայրենի տուն, ուր ենք եւն դառնենք այն. եւ քող ենք նախկայաց տուր գերեզմանների անդին ու խնկի ծովայր եղին մինչեւ երկինք ու բարեխոս լինի Աստծո անաչ մեր բաժնի մեղեդիք վերադառն համար: Եւ Աստծո յոքնաղեղ ուխտի կանանք քող կրկին ու կրկին անգամ իջնի մեր դրախտ աշխարհի վարս, եւ որդիս դրախտի բնկն որդիներ՝ ցնծանք, որ Աստված մեզ հետ է անն ու Իր դառնդանան աղով օրհնում է մեր ազգն ու մեր բնանկին:

Գայանե ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ
«Ս. Ներսիս Շնորհալի» կիրակցօրյա
վարժարանի ուսուցիչ

**ԱԼԵԲՍԱՆԴՐ ՋՈՒՂԱՅԵՑՈՒ
ԺՈՂՈՎԱԾՈՒՆ
ՔԱՐՈՉՉԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՄԲ**

Հայ Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու Քրիստոնեական դասխարանության և բարոյություն կենտրոնի հրահարակն է Ալեքսանդր Ջուղայեցու «ԱՄՈՒՅԹԵՐԻ ԶԱՐՈՉՆԵՐԻ ԴՄԱՐ» ժողովածուն (ապառասիսի ռոլ՝ Հակոբ Ելյուսյան, ապախարար թարգմանությունը՝ Տ. Բագրասպետի Գալստյանի եւ Հակոբ Ելյուսյանի)։

Ալեքսանդր Ջուղայեցին Չայ եկեղեցու նաճարավոր գործիչներին և սերունդներին է ավանդել բավական հարուստ գրական ժառանգություն: 1697-1706 թվականներին եղել է Նոր Ջուղայի Ամենափրկիչ վանքի առաջնորդը, ապա ընթերլի էջմիածնի կաթողիկոս է գահակալել 1706-1714 թվականների ընթացքում: Հանդիսացել է Չայ Առաքելական եկեղեցու դավանաբանության ամրապնդության դաշգողանը և որդեադարձիկ ժայթքում է Լաշին եկեղեցու դավանափոխ ֆարգլուսում ընել:

Ասույթների սույն ժողովածուն
Ալեքսանդր Զուղայեցին կազմել է 6

ՏԱՐՈՒՄ. սկսել է 1671 թվականին եւ
ավարտել 1677-ին:

Ալեքսանդր Ջուլիայեցու ստեղծած ժողովածուի այս հրաձայնալիքիւնը ներկայացված է գրքարան, բնագրով և ափսոսաբար բացմանն արգելում: Ժողովածուն ներառում է զանազան հոգեհան աւայրյւնք, որոնք Բաղված են Հին և Նոր Կտակարաններէից, եկեղեցու հայրերի եւ կախարարութեանց եւ անկի դարաշրջանի մեծամուն իմաստասիրի գրված մտերի: Աստիքներն ունեն բարոյախոսական, դավանաբանական, կամոնական բնույթ եւ ուղղվածութիւն:

25նայած Ջուղայեցու գործը կազմվել է 300 սարի առաջ, սակայն հույժ այժմեական է, և անի որ Հայաստանում բրիտանեական դատափառակրթյան ծավալման ժայռն ունենում քե՛ր ուսուցանողները եւ քե՛ր ուսանողները կարիի ունենան ցյալի նեանադուր մեանողների խորմաս առույթներից դատեր Բաղե ու ու ներհնվելու:

Ավետ ԲՎԵՏԻՍՅԱՆ

ԱՄՈՒՅԹՆԵՐ

«Ի ՊԷՏՍ ԶԱՐՈՉՈՒԹԵԱՆՑ»

Պարկեժությունը սուրբ արմատն է, որից վերընձյուղվում են բազում ծյուղերը եւ երկմերփ առափնությունները, նաեւ շնորհներ է ոյսդաբերում:

Որկամուկությունը անիծված արմատն է, որից լիղձ խորհուրդներ և անբան ծեղանքներ են բողբոջում, նաեւ հոգին է մեռնում:

Որտեղ խոնարհությունն է, այնտեղ է եւ իմաստությունը:

Ով ֆայլում է իմաստունների հետ, իմաստուն կլինի, իսկ անզգամների բարեկամը կնմանալի նրանց:

Միշտ Ամենամաքուրի՜ն հիշելով՝ մեմ֊ հիշողներս, կմաքվեմ:

Շնամրիս աղաժխարությունն այս է՝ չբուժված մեղքերի համար
ողբալ, իսկ ողբալիքը չգործել:

Ամեն ինչ կրթություն է՝ թե՛ չարը եւ թե՛ բարին:

Մարդն ստեղծվեց Աստուծոն ճանաչելու եւ սիրելու, ինչդեռ նաեւ
Նրանով զնայվելու համար, սակայն այս ամենը մեղքի հաւանանում է

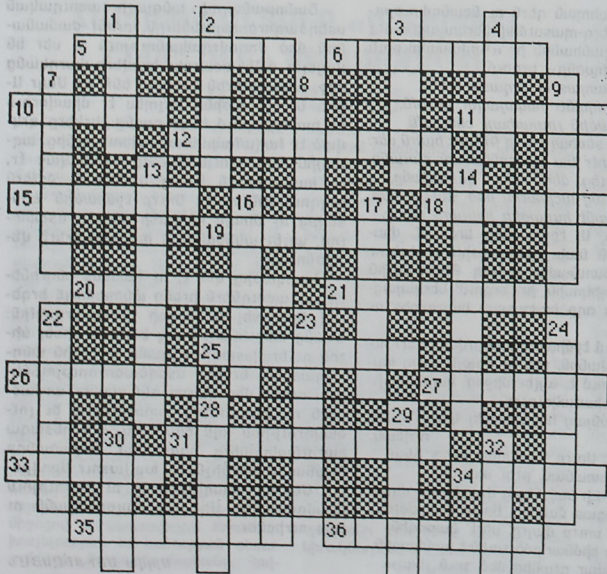
Ասված իմանալի լույս է, որի մեջ, որից եւ որով լուսավորվում են բոլորը:

Ասված ծայրագույն բարի է, Որից են բոլոր բարիքները:

Բոլոր մեղեքը փախչում են Ասծուց, բայց միայն հղափրություն
ն է ընդդիմանում Նրան:

Հոլարսությունը ոչ միայն մեղք է, այլև սկիզբը բոլոր մեղքերի:

ԺԱՄԱՆՑ ԺԱՄԱՆՑ ԺԱՄԱՆՑ ԺԱՄԱՆՑ ԺԱՄԱՆՑ ԺԱՄԱՆՑ ԺԱՄԱՆՑ ԺԱՄԱՆՑ

ՀՈՐԻՋՈՆԱԿԱՆ

5. Չեխ կոմունիզմի (1841-1904թթ.) 6. Յուճանյան Արշիշ: 10. Դեղաբույս: 11. Տրանսկապի կոմունիզմ: 12. Հայ ամերիկացիներ: 15. Ավագարան, որի մասին հիշատակվում է արժույթներում: 18. Քարայր, որ փակախաղտեղ է Մալուրը: 19. Ամերիկական, օստրալիական... 20. Ա. Ամարյի որդին Բարյեյի երրորդ դասակարգ: 21. Քարայր, որի մասին հիշատակվում է Դեմոկր. գրքում: 25. Զապալիի հիշողություն Եգիպտոսում: 26. Նախապատրաստված երկրորդ կարգի անդամ: 27. Աստվածաբանական հիշատակված գրական: 31. Բարձրասինի հոգեբանական: 33. Բարձր, որ Ասկական կոմունիզմը շեղացնեի մոլորություն դասաճանդ: 34. Գերմանացի բանաստեղծ: 35. Մարդ, որն օժտված է աղագան գուճակով: Ընդհուպ: 36. Ժողովրդական բանասիրությունը սեպակ:

ՌԻԴՆԱՅԱՅԱՅ

1. Դրամական միջոցներ, որոնք
դափնեկեր են վարկային ձեռնար-
կությունների: 2. Առևտրի, սակա-
վորման համակարգեր:
3. Լեռ Հայաստանում: 4. Իսպաղի
կոմբոգիտը: 7. Աստուծո մատուց-
վող գահ: 8. Թերակղզի Հյուսիսա-
յին Մեծիկայուն: 9. Տերունական
հիմն մեծ տոնի ամվածունը Հա-
յկ էլեկեցուն: 13. Թռչուն: 14. Ռե-
սացիների սրված սկզբնական

անվանումը: 16. «Սասնա ծռե» երդյի հետևորդները: 17. Հաջուկ նոյապակով որե-
ն քաղաքի գնալով ամար: 22. Թանկ-
ամբի բար: 23. Միջնադարյան իսկ իդե-
րը երիս անենասարածված ժեսակը: 24.
Հարձնիս հիկիները: 28. Ծաղի փայս, որն
օգտագործվել է նվագարաններ մայսա-
սելու համար: 29. Ծնր մարգարեները:
30. Ֆանաթիզի գրող. «Հմայված իո-
գի» վեղի եղիկնակը: 32. Ֆանաթիզի
կոմրդոզիսը, «Սամուրի ու հրաբը» օ-
ղորդի եղիկնակը:

Կազմեց Հասանիկ ՔՈՉԱՐՅԱՆԸ
Ք. Վանաձոր

ՀԱՆՈՐԴ ՀԱՄԱՐԻ ԽԱՉՔԱՆԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ	ՈՐԴԻՆԱՅԱՑՈՒ
2. Սուր: 3. Խն- կաճան: 7. Տալիս: 8. Խաչ: 10. Տաքի: 14. Կաճա: 15. Մու: 16. Աբեղա: 21. Ծնունդ: 22. Խորանաւա: 24. 24. Մաղա: 26. Ու- կոր: 27. Վկա: 28. Ծննդ: 31. Սիրն: 33. Պաղ: 34. Եղի- սե: 36. Անդրեա: 37. 37. Լիա:	1. Դուկա: 4. Տալիս: 5. Սրբ: 6. Սեմ: 9. Ամեն: 10. Տերունական: 11. Ի- կոնդոն: 12. Մարի: 13. Գալազաւ: 15. Բ- նո: 18. Մու: 19. Ս- ւո: 20. Ժամ: 23. Տաճն: 25. Իկոնն: 29. Սիրն: 30. Ձեղ- փա: 32. Սու: 35. Փրին:

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆ
Կրճական, Նավակոթային, լրացական երկաթաբաթերթ
Հիմնադիր՝ Սայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին
Հրատարակիչ՝ Ս. Էջմիածնի Քրիստոնեական դաստիարակության եւ
բարոգիւթյան կենտրոն
Գլխավոր խմբագիր՝ Կարեն Մաթեոսյան
Գրանցման վկայական՝ 624
Խմբագրության հասցեն՝ Դաղա՛ Կաղաղաբաթայ, Ս. Գայանե եկեղեցի,
Քրիստոնեական դաստիարակության եւ բարոգիւթյան կենտրոն
հեռախոս՝ (8+259) 56780, երեւանում՝ 563902
Տպագրվում է՝ «Սարգիս Խաչենց», հրատարակչության տպարանում, Երեւան,
Համրադեցեանցիան հրադրակ, Հայաստանի Ազգային լրատկերատար,
հեռախոս՝ 582703
Ստորագրվում է տպագրության 28. 04. 98
Տպարանակը՝ 1600 **Գինը՝ 50 քրամ:**